

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebej. Pošt. šte. rač. 11.153. Telefon 3113

Za stanovsko moralo

Na naš uvodni članek v 26. številki je priobčil tovariš P. Š. pod rubriko Učiteljskega pokreta tehten odgovor, ki se nanaša v lepo izčrpn akademski obliki na vprašanje vzgoje naše mladega učiteljstva ter na dejanske razmere, v katerih ono živi in dela. Tudi če odbijemo ostrino nekaterih njegovih absolutnih trditev, ostane v članku še toliko bridkih resnic, da naši dobri organizatorji izmed starejše generacije ne bodo smeli molče mimo njih, marveč se bodo morali resno pobrigati, v koliko in kje so te trditve upravičene ter poiskati sredstva in poti, da se pride v okoliš takim nerazveseljivim pojavom. Če je res, da ni uživala večina mladih učiteljev nikdar prave stanovske vzgoje, ali če je le to res, da večina mladih učiteljev tako stanje samo subjektivno občuti, mora biti to že dovolj tehten vzrok in opomin za vse resnično požrtvovalne borbe in voditelje naše organizacije, da začno razmišljati ter smotno izpopolnjevati naše stanovsko združenje v navedenem smislu, kajti rod, ki si ne zna ali noče vzgojiti enakovrednega in boljšega naraščaja, je zgubil vero v svoje delo in poslanstvo.

Članek je bil napisan v obrambo onih mladit, ki niso bili napadeni, v obrambo pokretašev, ki se jih resnično veselimo in katerim bi samo iskreno želeli, da bi dobili toliko posnemovalcev, kolikor narase vsako leto naš stan z mladimi močmi.

Toda vprašanje zajedalstva ostaja kljub temu članku in kljub razveseljivemu pojavu v vrstah nekaterih mlajših učiteljev zelo pereče. Da se izognemo vsakemu nespornemu, naj ponovimo še enkrat to, kar smo izjavili v prvem članku, da moramo smatrati za zajedalce vse one tovariše, ki se ogibljejo svoje stanovske organizacije, to je vse učitelje in učiteljice, bodisi stare ali mlade, ki se nočejo organizirati, ali ki izstopajo iz organizacije.

Če smo najmlajše učiteljstvo še posebe omenili, smo storili to iz posebnega preudaraka, ker je ta pojav pri mladem človeku še mnogo žalostnejši, toliko iz stvarnih kolikor iz zgolj osebnih vidikov.

Zamislimo se le površno v položaj novonastavljene učitelja, mladega inteligenta, postavljenega v starostni dobi, ki nikakor ne predstavlja še dovršenega duševnega človeka, v poklic, ki zahteva v vsakem pogledu poln in zavesten čut odgovornosti ter življenjske izkušnje in modrosti!

Ali je res, da ali ne, kar vemo starejši iz lastnih začetkov in kar nam zatrjujejo vsi mladi brezposelni učiteljski abiturienti, da prinaša vsak mlad učitelj v svojo prvo službo neprecenljivo vero v vzvišenost svojega vzgojnega poslanstva in v možnost človekoljubnega dela v korist onih, ki zro vanj z zaupanjem in ljubeznijo?

Ali nismo odhajali vsi s svetlimi ideali na delo, o katerim vemo, da ni in ne sme biti navadno rokodelsko in hlapčevsko? In čim več smo si v svoji idealni zavzetosti obetali od svojega vzgojnega in izobraževalnega poslanstva, toliko trpkješe razočaranje nas je čakalo v kruti življenjski stvarnosti. Toda to je vse nujno in naravno: žalostne življenjske izkušnje in bridka razočaranja so neizogibne spremljavalke vsakega človeškega življenja in zaradi njih ne bo značajno trden učitelj nikdar dolžil svojih idealov, niti se jim odpovedal ter postal cinična pedagoška ruševina.

Nasprotno, ravno razočaranja v delu in življenju postanejo njegovi najboljši učitelji. Postanejo mu neizčrpen vir življenjske modrosti, krepe mu voljo in značaj ter mu na stečaj odpirajo oči za razmere, v katerih živi in ki se dajo počasi spreminjati in izboljševati le s skupnim naporom organiziranega dela.

Vsako, kogar trde razmere niso razorožile in demoralizirale, se bo odločil za borbo proti njim. In na tej točki je korak v svojo stanovsko organizacijo nujen in neizogiben, kajti socialna zla se dajo ozdravljati le s socialnimi sredstvi. Da bo moje in tvoje delo bolj uspevalo, je treba kolektivne pomoči vsega stanu in to tem bolj, čim težje so razmere, v katerih delaš, in čim potrebnejša sta narod in njegov naraščaj tvojega uspešnega dela.

Kdo ne čuti potrebe po takem skupnem premagovanju težkoč na naši življenjski poti? Kateri učitelj ne najde vstopa v svojo stanovsko organizacijo?

Predvsem oni, ki je varal sebe in narod, ko je zatrjeval, da ga vodijo v ta poklic visoki vzgojni ideali ter je vstopil v narodno učilnico le kot uradnik, ki doživlja svoje edino poklicno zadoščenje samo prvega dne vsakega meseca.

Nadalje vse one sebične in egocentrične narave, ki se vdajajo svojim individualističnim težnjam tako daleč, da se ne podvržejo nobeni disciplini in ki sta jim prihranjen organizacijski prispevek in osebna nevezanost več vredna kot vsi plodovi skupnih naporov. Ljudje, ki se sicer ne ženirajo okoriščati se s skupno priborjenimi sadovi svojih požrtvovalnih tovarišev, a pozabljajo v svoji solipsistični nadutosti, da je vsa človeška kultura in

Sestanek upravnega odbora Jugoslovenskega učiteljskega združenja

V Beogradu se je sestal upravni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja in je 6. in 7. t. m. razpravljal o perečih stanovskih in šolskih vprašanjih.

Med drugim se je razpravljalo tudi o vzdrževanju narodnih šol, o amandmanih za finančni zakon, o izvedbi sklepov glavne skupščine, glavnega in upravnega odbora, o sklicanju seje glavnega odbora, o poročilih predsedstva, tajnika, nadzornega in finančnega odbora, o poročilih predsednikov sekcij JUU, o prosvetnih razmerah v posameznih banovinah, o potrebah šole, učiteljstva, organizacije itd.

Tej seji so prisostvovali poleg članov izvršnega odbora iz Beograda tudi predsedniki sekcij tovariši Marko Cvetković iz Skoplja, Marko Stojanac iz Splita, Svetolik Janković iz Štipa, Mihajlo Kijametović iz Beograda, Filip Spadijer iz Cetinja, Metod Kumelj iz Ljubljane, Đorđe Mirkov iz Novega Sada, Franjo Marinić iz Zagreba, Stevan Bilčar iz Sarajeva, Stjepan Kranjčević iz Zagreba in Brana Živković iz Niša.

Predsednik Ivan Dimnik je v svojem poročilu oertal situacijo v pogledu grupacije učiteljstva v stanovski organizaciji, tajnik Milinko Lazić je v svojem poročilu govoril o notranjem poslovanju združenja od glavne skupščine v Skoplju do danes. Predsednik nadzornega odbora g. Borivoj Pavlović je prečital poročilo o finančnem stanju organizacije, a tov. Dimitar Jovanović, tajnik finančnega odbora, je obširno referiral o administrativnem poslovanju organizacije do danes in o finančnih predlogih za v bodoče.

Po končani seji je bil sprejet naslednji

KOMUNIKE.

Upravni odbor JUU je na svojih sejah 6. in 7. februarja t. l. po poročilih predsednika in ostalih funkcionarjev JUU glede šol-

ske-prosvetnih in stanovsko-političnih vprašanj soglasno konstatiral:

1. Da v pogledu državljskih pravic in dolžnosti, pravne in moralne zaščite članstva, prosvetnih in šolskih razmer, avtonomije organizacije, pravnega in moralnega izenačenja učitelja in učiteljev, zaščite otrok, kakor v vseh ostalih vprašanjih — vlada identično mišljenje pri vseh članih. To mišljenje je v polni soglasnosti s sklepi glavnih učiteljskih skupščin, konstatirati pa je treba, da se stanje ni prav nič popravilo. Sprejeta so bila poročila predsednika, tajnika finančnega in nadzornega odbora ter so bili v zvezi s temi poročili sprejeti potrebni sklepi.

2. Glede vzdrževanja narodnih šol upravni odbor ugotavlja: dasiravno so banske uprave predstavnice močnih ekonomskih edinic, vendar ne zadostijo popolnoma svoji materialni obvezi napram šoli in prosveti sploh.

3. Upravni odbor stoji na stališču, da je potrebna temeljita reforma učnega načrta in programa, ki bi se imela izvesti v duhu projekta, ki ga je izdalo JUU (»Pedagoška biblioteka« št. 6), a šele potem naj bi se začelo reševati vprašanje učbenikov.

4. Iz zelo izčrpnih poročil predsednikov sekcij se vidi, da obstajajo dvojni odbori tudi po nekaterih srezih. Poleg rednih, obstojajo tudi neredni odbori. O priliki takih primerov upravni odbor čuti dolžnost poudariti članstvu, da se v svojem stanovskem delu strogo drži pravil JUU in ne priznava takih odborov.

5. Vprašanje reparacij še ni rešeno. To, za veliki del učiteljstva zelo občutljivo vprašanje, čaka na čim hitrejšo in pravično rešitev. V tem smislu se izvršnemu odboru nalaga dolžnost, da se posluži vseh zakonito razpoložljivih sredstev, da bi se vprašanje reparacij, ki je prav za prav vprašanje pravice in morale, čimprej rešilo.

Ena izmed takih efikasnih mer bi bila sestava rangne liste, kot je to predvideno s paragrafoma 48. in 102. uradniškega zakona.

Borba proti stanu

Dogodki v dunavski banovini so zelo značilni za prilike, v katerih živimo, za stanovsko zavest nekaterih tovarišev ter za zunanje vplive, ki hočejo s pomočjo posameznikov iz naših vrst dobiti v svoje roke usodo celokupnega učiteljskega stanu.

Dogodki v Novem Sadu in v Vršču so dokaz, da so na delu tajne sile, ki podtalno rujejo proti učiteljski organizaciji, stremeeče, da se polaste osrednjega vodstva ter diktatorsko zavladajo vsemu stanu. Dokaz temu je dejstvo, da si opozicija ni izbrala zakonite — to je z društvenimi pravili določene poti za utemeljitev svojih zahtev napram osrednjemu vodstvu, nego je šla preko pravil, vedoč, da jo ščitijo ljudje, od katerih je njihova akcija navdihnjena in proti katerim vodstvo JUU ničesar ne more. Poseg novosadske policije v povsem notranje društveno razmerje to žalostno dejstvo potrjuje.

Razlogi, ki jih opozicija za borbo proti vodstvu JUU navaja, so znani že s skupščine v Skoplju, kjer je opozicija kljub vsem vsemogočnim činiteljem žalostno pogorela in kjer je že takrat nastopila s svojim programom: spremembo stanovskega kursa v strankarsko smer. Za glavno točko napada si je izbrala finance, kar še danes navaja kot eden glavnih vzrokov nezadovoljstva s sedanjim odborom, kljub temu, da so nadzorni odbor in večina delegatov obračun sprejeli in ga odobrili.

Že sam potek skopljanske skupščine je pokazal, da opozicijo ne vodijo čisti stanovski interesi, niti skrb za društvene finance, nego so vzroki njenega nastopa čisto drugod in povsem strankarskega porekla. Zato je bilo pričakovati, da se bo borba proti vodstvu JUU v ugodni sferi politične podpore nadaljevala — ne borba učiteljske struje proti učiteljski struji, nego borba stranke proti učitelstvu. V to svrhu je bilo potrebno angažirati del učiteljstva.

To trditev podkreplja dejstvo, da opozicija ne nastopa s kakršnimi programskimi, stanovskimi ali idejnimi razlogi, nego s sta-

tudi njihov položaj in plača rezultat tisočletnega organiziranega dela človeškega rodu.

In da ne pozabimo še tretje zvrsti, ki tvori prav za prav krono v teh kategorijah: to so »tovariši«, ki imajo o vsakokratni dobi svoje posebno mnenje in menijo, da ni vse eno, v kateri dobi so včlanjeni in v kateri ne. Vrsta torej s posebno občutljivimi tipalkami za karakteristiko »dob«.

Da, še enkrat: resnično živimo v dobi, ko sta parazit in pamet postala sinonima.

lišča osebnega nasprotstva do vodstva ter iz razloga prilagoditve politične situacije, to je: radi politične konjunktуре.

Ne preseceča nas, da je opozicija ravno v dunavski banovini najbolj aktivna, napadalna in stanovsko nezavedna. — Vsa gonja proti sedanjim nestrankarski smeri organizacije jugoslov. učiteljstva prihaja iz središča političnih borb, iz Beograda. Tako je dunavska banovina kot najbližja okolica strankarskega središča najbolj podvržena njegovemu vplivu ter vsem izcedkom politične nemorale; osebna poznanstva in družinske zveze, ki v vsem našem javnem življenju, žal, še vedno igrajo glavno vlogo, so tudi često vzrok skoraj neumljivim nazorom in nastopom, a ki se morejo označiti z eno samo besedo — korist. Zato je povsem naravno, da se vodijo akcije iz dunavske banovine, inspirirane iz Beograda, v smislu dnevne politike in njenih načel, poplačane zato z naslovi, višjimi mesti in napredovanji.

Da tu ne moremo govoriti o stanovski zavesti, je jasno. Umljivo pa nam je tudi zanimanje nekaterih vplivnih činiteljev na izprembe vodstva JUU, da bi oni preko nezavednega podrejenega jim vodstva diktirali učitelstvu njegovo stališče do javnosti, kar bi v pogledu dnevne politike ne nudilo samo velik moralni, temveč tudi praktični uspeh.

Zgodovina učit. stanu nas uči, da je bila njegova moč najmanjša, ko so se vodila v organizaciji sami politična razračunavanja. Viharne in neplodne skupščine so še vsem v prav živem spominu. Prav tako tudi močje iz onih dob.

Vsa ta slaba izkustva so dala temelj najvišjemu hotenju vsakega poedince in organi-

VSEBINA:

Za Stanovsko moralo.
Sestanek upravnega odbora Jugoslovenskega učiteljskega združenja.
Borba proti stanu.
Zborovanje devetih sreskih društev.
Nekaj misli k »perečemu vprašanju«.
Kaj manjka novemu učnemu načrtu.
Učiteljski pokret — Naša anketa — »Prosveta«, Haloze in mi. — Materinski dan.
LISTEK: Na ogledih.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Učit. pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija.

zirane skupnosti — neodvisnosti, kar je sara-jevska deklaracija označila kot smernico in cilj vsega stanovskega delovanja. Stanovska neodvisnost je vodilna sila vsega učiteljskega dela in njegov najvišji ideal. Iz nje se je rodila najnovejša zamisel — učiteljski pokret, da izven in brez političnega vpliva raziskuje socialni problem naše vasi, ki naj postane izhodišče vsega učiteljskega udejstvovanja med narodom.

Misel učiteljske neodvisnosti, kakor tudi učiteljski pokret sta izšla iz vrst slovenskega učiteljstva, ki je radi ideoloških borb največ trpelo. Ideja neodvisnosti je osvojila večino učiteljstva in tudi učit. pokret v savski banovini lepo napreduje. Tako je našlo učiteljstvo torišče in vsebino svojega dela: Ne služiti politiki, nego neodvisno služiti narodu!

Akcija nekaterih tovarišev iz dunavske banovine nas vodi nazaj v temno dobo medsebojne borbe, ne radi lastnih stanovskih ali šolskih koristi, nego radi koristi tretjega — stoječega izven učiteljskih vrst. Ne vodi nas k višji neodvisnosti in k poklicnemu idealu, temveč bo rodila klečeplazne in koristolovske značaje, ki bodo hoteli napredovati ne po sposobnostih, nego radi politične pripadnosti.

Komu bo koristilo tako učiteljstvo, je težko predvidevati. Izkustva nas uče, da hi-jenski značaj škodujejo vsakomur, tudi onim, katerim so bili v začetku v korist. V največjo škodo pa bodo narodu, ki ga bo vzgojal kader koristolovcev, ki mu bo manjkala osnovna človeška poteza v značaju — lastno prepričanje. Takrat se bo tudi izkazala zahteva po politični usmeritvi učiteljske organizacije kot stanu škodljiva, govori o boljši vzgoji naroda, ki mu jo bo baje prineslo tako učiteljstvo, pa kot demagogija in laž.

Opozicija je potrebna v vsaki organizaciji. Ona skrbi, da ne zastane življenjski tok, ona očisti in poganja. To pa samo tam, kjer preveča opozicijo iskrena volja do napredka lastne organizacije. Taka opozicija je koristna in častna.

Tega hotenja pa ne moremo zaslediti v nastopih tovarišev iz dunavske banovine. Zahteve po izmeni oseb v vodstvu in s preorientacijo stanu v smeri dnevne politike ne moremo označiti kot tvorne prispevke v kresanju misli med večino in opozicijo za dvig stanu. Dokler ne bodo ti tovariši nudili višjih vrednot od dosedanjih, toliko časa morajo pač stremeti po lastni usposobljenosti, da bodo mogli voditi bolj sposobne.

Zavedamo se, da stališče učiteljstva v dunavski banovini ni baš lahko. Je pa toliko večja njih dolžnost, da pritisku dajo odpor. Za pozitivne doneske v smeri stanovskega, gospodarskega ali šolskega napredka bodo pa želi priznanje in podporo večine tovarišev. V krogu lastne organizacije in njenih pravil se nudi ogromno torišče za vse, resničnega dela in dviga stanu željne tovariše. Vse one pa, ki hočejo uvesti v organizacijo zmotna in stanu tuja načela, poslužujoč se pri tem ugodno politične konjunktуре, je treba odstraniti kot škodljivce stanu.

Upamo pa, da bodo zavedni tovariši v dunavski banovini tudi sami poračunali z izdajalci učiteljskih in narodovih interesov!

Db.

Zborovanje devetih sreskih društev

Pereča obmejna vprašanja — Potreba norodno-obrambnega dela

Sreska učiteljska društva Kamnik, Kranj, Litija, Logatec, Radovljica, Škofja Loka, Ljubljana - mesto, Ljubljana - vzhodni del, Ljubljana - zahodni del so ob udeležbi nad 750 članov zborovala 5. februarja 1938. v Ljubljani. Zborovanje je otvoril in vodil iniciator tabora predsednik kamniškega sreskega društva tov. Jos. Napokoj. Ob otvoritvi je pozdravil imponentni učiteljski zbor, sreske šolske nadzornike gg. Skulja, Drnovška, Štravs in Gruma, še posebej pa med zborovanjem došlega zastopnika načelnika prosvetnega oddelka banskega šolskega nadzornika g. profesorja Milka Jegliča.

Uvodoma je tov. predsednik izrazil obžalovanje, da ne more pozdraviti pevskega

zboru bolgarskih učiteljev, ki je bil najavljen za ta dan, in sporočil pozdrave sekcijkega predsednika tov. M. Kumlja, ki je moral, žal, nenadoma v Beograd.

V prvem delu zborovanja, ki je bil posvečen stanovskim vprašanjem, je podal situacijsko poročilo sekcijski tajnik tov. D. Šupančič. V izčrpnem poročilu je naglašal, da je vse delo sekcije in celokupnega JUU izraženo v želji za čim višji dvig šolstva in eksistencne strani učiteljstva. Predvsem je učiteljstvu potrebna vrnitev občutka sigurnosti in neodvisnosti, t. j. stalnost v službi in na mestu. Personalna politika naj se izogne vsem faktorjem, ki delujejo proti temu, da se vrne zadovoljnost učiteljstva. Premestitve po služ-

beni potrebi bi se morale vršiti le, kadar so neizogibno potrebne. Prosta mesta naj se oddajajo z razpisi, ki naj se mesečno objavljajo. Na boljša mesta naj pridejo starejši tovariši z večjimi socialnimi potrebami. Pri napredovanjih v zadnji dobi je bilo storjenih mnogo krivic starejšim tovarišem, ker so jih prehiteli mlajši. Rangna lista bo izzvala reformo. S prakso o razreševanju šolskih upraviteljev bo treba prenehati. Šolski nadzorniki naj se ne postavljajo iz strankarskih vidikov, nego izključno po strokovni kvalifikaciji. Za poročene učiteljice naj se odpravijo vse razlike, ker zaslužijo za enako delo enake pravice. S celibatom so tovarišice prikrajšane v državljanskih pravicah; zato naj se ukine. Z večjim uspehom nego s celibatom bi se odpo-moglo brezposelnosti z upokojitvijo tovarišev s 35 službenimi leti. Vse sile je zastavilo JUU za dosego ureditve kontraktualcev in zahteve pozvanju za učiteljice ženskih ročnih del. Za izboljšanje našega materialnega položaja vztrajamo še vedno na uredbi iz leta 1931/32. Enako ostajajo naše zahteve po reformi disciplinskega postopka in ureditve položaja učiteljev, ki so odslužili kadrski rok.

Za uspešno delo v šoli zahtevamo popolno pedagoško svobodo in znižanje števila učencev v razredu v smislu zakona o narodnih šolah. V izvenšolskem delu naj vsak učitelj izbira svobodno polje udejstvovanja. V vprašanju monopolizacije šolskih potrebščin stojimo odklonilno urediti in se izrekamo za ukinitve ali vsaj omiljenje iste.

Nadalje je sekcijski tajnik poročal še o posetih pri g. prosvetnem ministru, prosvetnem načelniku g. dr. L. Sušniku in banskem šolskem nadzorniku g. prof. M. Jegliču, katerim so predstavniki JUU obrazložili težnje šolstva in učiteljstva. Glede na stalni kontakt med predstavniki JUU in prosvetnimi ustanovami so izgledi na izboljšanje naših želja in zahtev ugodnejši kljub različnim vplivom, ki skušajo zanesti nesoglasja v harmonijo. Iz črpnih situacijsko poročilo je zaključil s podukom potrebe utrjevanja stanovske zavesti v smislu načel in smernic, sprejetih na skupščinah v Novem Sadu, Sarajevu in Skoplju.

Po vihnem aplavzu, ki ga je bil deležen sekcijski tajnik tov. Supančič za svoja izvajanja, je poročal tov. Kocjančič o važnosti Učiteljske tiskarne in njenem razvoju ter apeliral na vpis novih zadržnikov, ker se moramo zavedati, da je Učiteljska tiskarna hrbtenica vsem našim ustanovam. Zato: vsak učitelj zadržnik in odjemalec Učiteljske tiskarne.

Tov. Ribičičeva je poročala o akciji za zgradbo Doma učiteljic, ki naj postane idejno, gospodarsko in socialno središče naših tovarišic.

Na predlog tov. Ranta iz Kranja je bila soglasno sprejeta pozdravna in zahvalna brzojavka tov. Dimniku in izvršnemu odboru JUU v Beogradu.

Soglasno je bila sprejeta po tov. Doljaku iz Logatca predlagana sledeča

Resolucija:

Učiteljstvo sreskih učiteljskih društev JUU Kamnik, Kranj, Litija, Logatec, Radovljica, Škofja Loka, Ljubljana mesto, Ljubljana vzhodni del in Ljubljana zah. del, zbrano na skupnem zborovanju 5. februarja 1938. v Ljubljani, iskreno odobrava dosledno izvajanje čiste stanovske linije JUU. Organizacija naj tudi v bodoče vztraja na smernicah deklaracij iz l. 1926. in 1935. Pri delu za dosego osnovnih pogojev, potrebnih za neoviran razvoj šolstva in napredka narodne kulture

pri nas in v vsej državi ter za ohranitev neodvisnosti organizacije, obljublamo svojo pomoč. Ti pogoji so:

1. Učiteljska stalnost v službi in na mestu, avtomatsko napredovanje in polna pravna sigurnost.

2. Izboljšanje materialnega položaja aktivnemu in vpokojenemu državnemu uradništvu.

3. Priznanje polne enakopravnosti poročenim učiteljicam za isto delo.

4. Namestitev brezposelnih učiteljskih abiturientov ter s tem v zvezi zasedba praznih mest, znižanje števila otrok v razredih in otvoritev novih razredov.

5. Popolna ureditev položaja šolskih upraviteljev, učiteljic ženskih ročnih del in kontraktualcev.

6. Zahtevamo ločitev šolske od politične uprave.

V drugem delu zborovanja je tov. Fr. Ostanek poročal o vprašanju: »Ali nam je narodno- obrambno delo potrebno?«

Uvodoma je prikazal germanizacijo naših krajev, ki sega že v osmo stoletje, za tem pa naseljevanje bavarskih kolonistov, ki so radi svoje premoči silili vedno bolj proti jugu in začrtali našo narodnostno in jezikovno mejo. Zanimivo je obravnaval naselitev Kočevja z upornimi nemškimi kmeti, ki so zavzeli posebno stališče. Pomenjevanje se je z dobo Schulvereina in Südmarke širilo in pridobivalo. Pri tem raznarodovalnem delu so jima posebno dobrodošle elementarne in druge nesreče, potom katerih so prihajala naša posestva v kočevski okolici v nemške roke. Zato še danes čujemo hajlanje v krajih, kjer bi tega nihče ne pričakoval. Tov. predavatelj je s statističnimi podatki razgalil vse težnje Nemcev, ki jim je bilo šolsko vprašanje najvažnejše orodje za potujčevanje našega naroda na Koroškem, Štajerskem, kakor v okolici Kočevja, dočim so v Prekmurju dominirali Madžari.

Val potujčevanja je zajejala na pobudo pokojnega župnika Ivana Vrhovnika ustanovljena Družba sv. Cirila in Metoda; njeno revijo je avstrijska cenzurna oblast prepovedala. Ogromna vsota 70 milijonov, ki jih je družba žrtvovala do danes v svrhu povzdige šolstva in obmejnih krajev, je najboljši dokaz njene požrtvovalnosti.

Razmere po vojni se niso prav nič izpremenile. Izpremenjena je bila le taktika. Renegastvo je cvetelo radi naših kompliciranih upravnih postopkov. S citati številnih nemških teorij je nadalje predložil željo Nemcev, da še vedno upajo doseči svoj cilj — Jadransko morje.

Spričo ogromnega raznarodovalnega aparata, s katerim delujejo nasprotniki, smo s svojimi tremi narodno- obrambnimi društvi daleko prebikili, da bi odoleli takim napadom. Zato bo treba to vprašanje reševati s privatno iniciativo, ker je država vezana z zunanjepolitimi pogodbami. Načinov podpiranja je več. Zlasti bo treba reševati posestna vprašanja. Mi ne zasledujemo osvajalnih namenov, ampak hočemo le ohraniti jezik naših dedov.

Tov. predavatelj je žel vso pozornost navzočih in burno odobravanje za predavanje, ki naj bi ga na predlog tov. Vodetove ponovil tudi v ostalih srezih in v Radiu Ljubljana.

Z ozirom na potrebo naše narodne obrambe in na razmere, ki vladajo v slovenskem delu Koroške je zbor sprejel resolucijo, ki jo je predlagal predsednik litijskega društva tov. Župančič:

»Da, da, to je strašno. Razumeš? Strrrrašno!«

»Da, ljuba žena, prav imaš«, ji pritrdim. »To je zares strašno.«

In se držim resno, kakor da nimam v glavi niti enega živca. Skratka, miren sem, kakor se učitelju spodobi in se ne vznemirjam.

Potlej ji skušam pojasniti ta strršni položaj.

»Poglej, Meta«, pravim. »Ti si res prava noričica. In zdi se mi, da ti primanjkuje tudi domovinske ljubezni. In vendar je vsa ta stvar s selitvijo tako enostavna in tako tesno povezana z mojim učiteljskim poklicem, da bi morala biti prav za prav vesela, ti pa greš in se cmeriš kakor neboljano dete...«

»Saj mi še ni toliko hudo za farovško kuharico in za poštarico, ampak denar, denarr!« je zacepetala.

»Saj, denar«, sem ponovil in požrl debelo slino.

Ne morem pomagati, če sem ves, kolikor me je, v mislih nenehno pri svojih vzornikih. Ne morem se otestiti besed, ki so mi jih blagi profesorji še kandidatu za učiteljski stan pogladi na trepetajoče srce. Spomnil sem se tisti trenutek na Komenskega. In v zadregi sem se zatekel k njemu.

»Vidiš, ljuba moja Meta«, sem povzel, »ti se ježiš zaradi denarja in prav nič ne pomisliš, kaj je dejal njega dni slavnega pedagoga in vzornik vseh učiteljev, Jan Amos Komenski...«

»No, kaj pa?« si je obrisala solze in se radovedno zagledala v moje oči. Ah, zahvaljen bodi nebeški bog, sem si mislil. Vedel sem, da jo bo radovednost premagala in da bo prenehala z jokom, ki me je rezal v močane. Ne morem pomagati, če sem takšen: med tiste moške spadam, ki ne prenesejo ženskih solza...»

»To je pa tako«, sem ji pričel razlagati v eni sapi, ves zadovoljen, da se mi je poizkus posrečil. »Veliki pedagog Jan Amos Komenski, ta nedosegljivi vzornik učiteljskega stanu...«

»Ah, fraze!« je zacepetala z nogami od radovednosti, ki jo je očividno vedno huje imela. »Povej že brž.«

1. Oblasti naj pri podeljevanju subvencij upoštevajo predvsem potrebe obmejnih šol in šol v narodno mešanih krajih tako, da bo do lahko v vsakem pogledu opravljale svoje naloge v korist našega naroda.

2. Spoštujemo sedanjo državno mejo, vendar pa ne moremo pozabiti na brate onkraj nje, ker ne more biti državna meja hkrati tudi kulturna meja. Zahtevamo manjšinske pravice onkraj meje v isti meri, kakor jih uživajo manjšine v naši državi.

Sledilo je predavanje predsednika Kluba koroških Slovencev, državnega tožilca gospoda dr. Julija Felaherja, ki je bilo združeno s prikazovanjem skioptičnih slik.

Uvodoma je temeljito očrtal vse faze za časa rezmejitve in plebiscita. Pojasnil je navzočim nebroj dogodkov, ki so usodno vplivali na potek in izid plebiscita ter nam odkrival stvari, ki jih do danes nismo slišali. Odstavki iz knjige socialista Lagerja so naj-

Nekaj misli k „perečemu vprašanju“

S člankom »Pereče vprašanje« v zadnji številki »Učiteljskega tovariša« je načel odsek učiteljic problem, o katerem se med nami zelo mnogo govori, a se vse skrbno ogiblje, napisati o tem kako besedo. To pomenja, da je vprašanje prav tako aktualno kakor kočljivo. Redkokdaj pride par ljudi iz naših vrst skupaj, ne da bi pogovor nanesel na razmere na šoli, kjer stopa v ospredje zlasti odnos med učiteljstvom in upraviteljem. Pogovor izven navadno v pritožbe o razmerah, ki grene življenje ter povzročajo, da poteka delo na šoli brez pravega veselja, da izginja samozavest in stremeljenje za spopolnjevanje in nadaljnji študij. Očividno je tako razmerje veliko težje prenašati na deželi, kot v mestu, kjer se človek lahko umakne in si poišče pritožbo za nevšečnosti na šoli v drugem delu ali razvedrilu.

Kdor se je zanimal za te razmere — četudi jih sam ni doživljal — ve, kako resnične so besede v omenjenem članku: ko bi bilo vsakemu na pristo dano, izraziti svoje mnenje in povedati svoje skušnje, bi šle pritožbe od obeh strani v neskončnost.

V resnici ne bi bilo stvari v korist, ko bi se razpravljali posamezni primeri, zato naj mi bo dovoljeno, da povem le nekaj splošnih misli k temu vprašanju, zlasti ker sem pri stvari popolnoma neprizadeta, kajti nikdar nisem imela posebnih konfliktov s kakim upraviteljem.

Če človek posluša na eni strani pritožbe prizadetega učitelja ali učiteljice, ima vtis, da je krivda brezpogojno na upraviteljevi strani; ko pa posluša upravitelja, moraš navadno dobiti vtis: ta upravitelj je nezmotljiv! Človek ima vedno vtis, da je absolutna, brezpogojna krivda zgolj na eni strani. Zato se v posameznih primerih v resnici ni mogoče spuščati v presojo, na čigavi strani je krivda, ker bi tako razpravljanje tudi nikamor ne privedlo.

Eno pa more ugotoviti vsak nepristranski opazovalec: tisti, ki pri takih konfliktih plača račun, ni nikdar upravitelj, dasi se ne more trditi, da bi krivda ne bila nikdar na njegovi strani.

Zakaj je tako? To je utemeljeno v bistvu splošne ureditve, po kateri je vsaka nadrejena oseba zaščiten v odnosu do podrejene. Upravitelj je kot nadrejena oseba zaščiten od oblasti, ki načeloma varuje prestiž predpo-

boljši dokaz, da smo bili neupravičeno prikrajšani za našo zibelko. Nad vse zanimive so bile primere utrakvističnih šol na Koroškem in še posebej način vzgoje ter raznarodovanje »Kulturträgerjev« onstran Karavank. Na podlagi krasnih slik in posnetkov je popeljal navzoče po svoji ožji domovini, prikazal vse lepote koroške zemlje, a opisal tudi vse trpljenje, v katerem živi in vztraja narod od Zilje do Gospe svete.

Ponovno viharo odobravanje, ki ga je bil deležen gospod predavatelj za svoja temperamentna in nadvse zanimiva izvajanja, je bil resničen izraz sočutja vseh navzočih z brati onkraj Karavank, njemu samemu pa naj bo v uteho, da bo učiteljstvo storilo vse, da uresniči vero v vstajenje kralja Matjaža.

Po topli in prisrčni zahvali, ki jo je izrazil tov. predsednik obema predavateljema za nadvse uspešni predavanji, so navzoči zaključili svoj impozantni tabor z »Bože pravde«.

stavljenega. Tega se pa upravitelji tudi zavedajo in kjer ta zavest, prevladuje drugo, važnejše spoznanje, dajo to čutiti ostalemu učiteljstvu na šoli. To, važnejše spoznanje je pa zavest, da vsaka, tudi najmanjša oblast človeku ne nalaga samo pravic, ampak predvsem dolžnosti. Te dolžnosti v resnici niso v tem, da pritiskaš navzdol in se plaziš navzgor, da nepristano opozarjaš na paragrafe in groziš z oblastjo. So še druge dolžnosti upravitelja, ki niso zapisane v paragrafi in se dajo le težko pričuti. To je predvsem čisto poseben takt, s katerim upravitelj vodi in upravlja svojo šolo in vpliva daleč izven sten šolskega poslopja. To je duh, ki brez pritiska usmerja vse delo na šoli, ki ureja medsebojne odnose ostalega učiteljstva na šoli, ki nevidno ustvarja prijetno atmosfero ter zna s svojo taktičnostjo v kali zadušiti vse spore na šoli. S kakšno hvaležnostjo in spoštovanjem se človek spominja takega upravitelja!

Saj menda ne bo nihče užaljen, če podvomimo, da so vsi upravitelji takšni. Saj za to tudi niso dani pogoji spričo dejstva, da odkar se naš stan zaveda svojega obstanka, se nikdar ni zahtevala od upravitelja te vrste kvalifikacija, marveč največkrat le strankarsko pravoverstvo. Drugo je bilo vseskozi bolj ali manj postranska zadeva — pa ne samo za upravitelje, ampak tudi za ostale učitelje. Prav to dejstvo ustvarja v nas lastnosti, ki jih le združil Cankar v eno besedo: hlapci! Toda Cankar ni izrazil s tem svoje zaničevanje do nas, marveč je hotel pokazati le na razmere, ki ustvarjajo hlapce.

Upravitelj, ki pride na tak način do svojega mesta, se navadno zaveda svoje dvojne zaslombe, in učitelj, ki se zaveda, da nima nikjer nobene posebne zaščite, se gotovo ne more znebiti občutka, da mu je izročiti na milost in nemilost. Zato bi moral biti upravitelj, ki se zaveda svoje trdne pozicije, posebno človeški in tovariški do ostalega učiteljstva na šoli, pa tudi drugače vseskozi vzoren, tako da mu razen protekcije ne more nihče ničesar očitati. Spričo večje moči, ki jo ima, bi moral biti popustljiv tudi v primeru, da je krivda na drugi strani, saj je mogoče s takšno velikopoteznostjo navadno najlažje ugnati nasprotnika.

Pa brez zamere, nisem hotela nikogar žaliti. A. V.

Lojze Zupanc:

Na ogledih

Nikar ne mislite, da se norčujem, ko sem se namenil pisati o ogledih, tej prastari navadi, ki je zakoreninjena v našem revnem in vernem ljudstvu. Nak! Saj zdaj je predpust in takšen čas, ko so vse device po vsej širni domovini sleherni dan pripravljene, kdaj bodo zunaj v veži zakašljali ogledniki in oskornjani priropotali v izbo ter pričeli razgovor o vremenu in živini, potlej pa le stisnili iz sebe: Tak, tako je, Polona, Ožegov Matevž, tale tukajle, oglej si ga, če ni fant od fare, bi rad vašo Manico vzeti, če nimaš nič zoper... Takšne in podobne misli me objemajo, zdaj, ko se počutim prostega kakor devica in sem vržen v izbiro: ali — ali... Vem, čudno se tole sliši, ampak z menoj je že tako, da nikoli ne povem do konca tistega, kar sem si še pravkar pripravil na jezik. Zadnje čase se mi to večkrat primeri — bil sem že pri zdravniku, pa me je potolažil, naj bom pomirjen, češ da je to neke vrste epidemična bolezen, ki bo sčasoma sama od sebe prešla.

Verjamem mu, doktorju! Do tridesetega leta je študiral medicino, pet let je bil v praksi v bolnišnici, kjer so po dva, trije bolniki ležali na eni postelji, ni mu torej zmanjkovalo človeškega mesa za prakso; in potlej je štiri leta čakal na službo — ni vrag, da bi ne bil zadosti preizkušen zdravnik!

Tisti ali — ali... je prav za prav moja selitev. Spet sem začel zlagati knjige v zaboje in žena mi kajpa pomaga. Veliko kunjjo drži v roki in briše prah raz knjig. In vzdihuje: »Moj Bog, le kdaj se bo to nehalo! Kar naprej in naprej se selimo. Komaj sem se spoznala s poštarico in farovško kuharico, ala, pa moramo spet odtod v neznane kraje k neznanim ljudem. To je strašno!«

In po neštetihih vzdihih bruhne v jok, ker jo skrbi zaradi denarja (doseganje selitve so nama požrle kakih sedem tisočakov. In prav tolikšna je bila njena dota, zato se nemara sedaj cmiha) in ker ne ve, kam naj se obrne za posojilo. In med jokom in vsa v solzah mi venomer zatrjuje:

besede: Podavanje zemljepisne snovi bodi vselej nazorno! — — —

»Kaj naj ima Rousseau opraviti s tvojo premetitvijo v neznani kraj, ki ti jo obljubljam«, je pričela znova ugovarjati in v obeh so ji spet visele solze, pripravljene, da se vsak hip razlijejo v potok obupa in žalosti

Jaz pa vsevedno: »Toliko pišejo, se zavzemajo in prosjačijo, naj bi učiteljstvo imelo vsaj enkrat v letu, v počitnicah tako rekoč, vsaj eno prsto vozovnico za potovanje po naši domovini. Pa je ta vneza in to pehanje kar brez potrebe. Kar Bog stori, vse prav stori! In lahko sem hvaležen usodi, da bom šel spet v nove kraje za klicem domovine, malo na ogled, tako rekoč! Zamisli se samo: preden bom upokojen, bom s temi ogledi vendar spoznal vso domovino. In kakšni prekrasni uspehi v luči Komenskega in Rousseaujevih naukov se mi obljublajo v šoli!« sem vzkliznil.

»Nazorno bom lahko opisoval učenecem lepoto naše domovine, ker jo bom sčasoma vso od blizu spoznal, tako rekoč. Mar ni prekrasno to, ljuba moja, biti tako rekoč neprestano na ogledih! Domovinska ljubezen zahteva to od nas!« sem zagrmel zanosit.

»Da, le kje bova vzela denar za te večne ogled!« je zdaj že vsa v solzah zakričala uboga Meta. »To je strašno, neznosno, naravnost strršno!«

»Da, strašno«, sem pomislil. Žena me ni hotela več poslušati. Ušla mi je, se zaprla v spalnico in bruhnila v neutolažljivi plač. In prav nič več se noče brigati za moje knjige ter mi pomagati pri selitvenih pripravah.

In tako sem zdaj sam ob knjižni omari. Raz knjig brišem prah in jih počasi, pobožno zlagam v pripravljene zaboje. Prav za prav in po pravici povedano tudi mene zelo skrbi, kje bom vzela denar za ogled, ki se mi obljublja, ampak držim se zanalasč resno, kakor da nimam v glavi niti enega živca. Skratka, zavedam se, da sem učitelj, in se na zunaj ne vznemirjam, četudi mi v glavi bobni od tisočerihih skrbi, ki jih prinašajo ogledi za spoznavanje domovine. — — —

Kaj manjka novemu učnemu načrtu

Za Vranc-Dolganov učni načrt je bilo treba take reklame kot da se bo tiskalo delo, ki bo odsegalo najmanj 10 debelih knjig. Druga za drugo so se vrstile anonce v našem strokovnem časopisu: »Prijavljajte se, da zamo-remo pričeti s tiskom. Naročite knjigo, ki je za vsakega učitelja neobhodno potrebna. Knjiga vam bo vodnik in svetovalec.«

Mar ne bi bilo pravilneje, da se pri stvari, ki zanima in mora zanimati vsakega učitelja in vzgojitelja, postopa po oni stari: štej gla-ve — kuhaj kave? Kdo je kriv, da se mora za tako važno stvar zgubljati toliko nepotrebnih besed? Učitelj? Mar si sam kroji usodo? Mar je sam kriv, da stoji pred globokimi luknjami, ki ne ve, kako jih bo zamašil. Mar mislite, da se ne zaveda, da mu je knjiga neobhodno potrebna, da brez nje ne bo mogel slediti duhu časa, če bi se že zamogel za-držati brez nje na nevarni strmini?

* * *

Načrt je skrbno pripravljeno delo dveh naših priznanih šolnikov in šolskih reforma-torjev. Kljub vsej ljubezni, s katero je delo sestavljeno, ne bo delo v razredih napredo-valo kakor bi bilo želeto — to pa zaradi na-videz male stvarčice, ki je v načrtu ni.

Sestavljača bi morala namreč med posa-meznimi poglavji pustiti male odmore. Ti odmori naj bi bili označeni na primer s tremi pikami.

Pri prvih treh pikah, ki naj bi bile takoj v začetku šolskega leta, naj bi se uboga uči-teljska para malo oddahnila, da razmisli, kako bo ob skromni plači nabavil za zimo obleko, kako bo ženi, sebi in otrokom preskrbel do-bro obutev. Kje si bo sposodil denar za šolske knjige, da jih da otroku, ki ga mora šolati, ker mu kaj drugega nima dati kot izobrazbo. Premisli naj in zračuna, koliko bodo znašale takse za vpis v šolo, koliko bo moral mesečno odriniti za hrano in stanovanje svojega dijaka.

Pri drugi skupini pik naj bi se odpočil, da skalkulira, da-li bi bilo bolje, da si sposodi nekaj denarja in si pripravi več hrane za zi-mo naenkrat — ali bo bolje, da živi od danes do jutri in je dan na dan vse bolj navezan na razne lokalne faktorje in faktorčice. Ve-deti mora namreč — in tega se prav dobro zaveda, da je hrana jeseni cenejša in da cena raste z mrazom, najmanj z mrazom.

Pri tretji skupini pik naj bi dovoljeno uči-teljem materam, da se sredi napornega dela počijejo in razmislijo, da-li bi bilo bolje, da sledijo naravnemu zakonu in udovoljijo za-

htevam, ki jih postavlja materinstvo, ter si s tem skopljajo novo brezno; ali naj zatajijo v sebi vse plemenite nagone in se posvetijo samo delu v šoli, seve v toliki meri, da bo efekt ekvivalenten z nagrado, ki jo prejema-jo, četudi poleg dela, ki ga opravljajo z enako vnemo kot oni, ki so bolj nagajeni, morajo skrbeti za otroke, ki so tu, in za gospodinj-stvo.

Pri četrti skupini pik naj bi dovoljeno mladim učiteljicam, da se odločijo in premi-slijo, da-li bi bilo bolje, da sledijo glasu svo-jega srca in s tem osnujejo dom — in zgube službo, ali da varujejo skorjico kruha in za-tajijo v sebi ono, za kar jih je narava določila. Tu bo odločitev enako težka, kot pri materah.

Pri poslednji skupini pik bi šli v sebo mladi učitelji in razmislili in se odločili, ali bi kazalo poročiti tovarišice, ki bodo v tistem trenutku pričele za moše plačevati davek, ki ga plača malokateri veleposestnik, ali bi bilo bolje, da poročijo dekleta brez službe in brez dote ter si s tem ustvarijo nekaj, kar bo po-dobno domačemu ognjišču. Se ena možnost je, ki bo najbolj česta. Ostanjejo lahko samci vse žive dni, potikajo se lahko do smrti po tujih stanovanjih in gostilnah, da na stara leta ne bodo imeli koga, ki bi jim prinesel čašo sveže vode.

Nadalje naj bi bilo v načrtu preskrbljeno, da se šolski delavec za hip otrese vseh vsak-danjih čisto materialnih skrbi in pri tej pri-liki v duhu samega sebe vpraša: ali ne bi ka-zalo, da si naročim kakšno knjigo. Tu raz-mišljanja ne bo. Odločitev bo padla takoj — pa bo tudi takoj razveljavljena. Denarnica je prazna. Prvega prazna kot zadnjega. Tu je dovolj en sama pika...

Nismo še na kraju! Še božič ni minil. Poglavja se vrste — vrste se tudi pike. Mnogo je tega, o čemer učitelj mora razmišljati, to-liko, da se je bati, da bo v vsej knjigi videl le pike! Da bo delo v razredih »napredovalo«, je samo po sebi razumljivo!

Tudi konec ni pravilen. Na koncu naj bi bil narisana Damoklejev meč, ki visi nad vsa-kim od nas. Učitelj se mora zavedati, da nad njegovim ramenom stalno visi ostro orožje, ki se bo zarilo v izmučeno meso, čim bo tanko nit, na katero je obešen, preščipnil s svojim zlobnim jezikom kak »prijatelj in voditelj narodov«.

Mar ni položaj današnjega učitelja rož-nat? Mar ne slutite, kako naša šola »napre-duje«? —pst.

meznikov in društev, zaščititi naše ljudstvo s smotno socialno-gospodarsko akcijo.

Pravi narodni delavci.

To je spoznanje nekaterih obmejnih delavcev, ki so se otresli vsake površnosti in polovičarstva, ki niso hoteli plavati kot svetla pena na površju obmejnega dela, ampak so se tiho poglabili v ta problem ter se po dol-gem zbiranju in medsebojnem primerjanju podatkov ter opazovanju življenja prigrizli do jedra, do resnice in spoznanja.

S tem, da so objavili svoje ugotovitve v Prosveti, s tem, da so osvetili naš obmejni problem brez zvenceh besed z drugih, real-nejših vidikov, kot smo jih vajeni slišati na tozadnih shodih in zborovanjih, pa tudi s tem, da so nam pokazali nova, boljša pota pri reševanju tega problema, so vzbudili vse potrebno zanimanje in priznanje.

Prosveta izhajaj mesečno!

Obenem pa so prav uspešno in brez be-sed prikazali potrebo res mesečnega izhaja-nja Prosvete, saj je toliko aktualnih proble-mov, ki na vsak korak kričijo po rešitvi. To so problemi, ki po svoji narodi ne spadajo v stanovsko političnega Učit. tovariša in ne v pedagoško usmerjenega Popotnika, ampak baš v Prosveto, ki tvori vez in prehod med njima.

Napačno bi bilo, če bi učiteljstvo, ki ne živi in se ne udeležuje v strogo obmejnem pasu, živelo v iluziji, da se sodobni »Drang nach Osten« konča že tam na Teznu in v Slovenskih goricah, da je vse to problem, ki se njih ne tiče neposredno in ne zahteva nji-hovega aktivnega študija in sodelovanja.

Naslednje vrstice naj potegnejo k delu tudi ostale!

agresivnost

Nemška progresivnost: slovenski konzervativizem.

Nemški trgovec, obrtnik, industrijec in organizator prometa je ob Dravi in Dravinji prodiral tudi na polje in v Haloze. Gospodar-sko dobo situiran je kot nosilec progresivne-ga življenja in v znamenju ofenzivno razpo-loženega gospodarskega liberalizma z lahkoto zavladal nad malo odpornim in zelo konser-vativnim slovenskim poljedelcem.

Ker je kazal več smisla za gospodarski napredek, je z njim simpatiziralo in koketi-ralo tudi tedanje »slovensko« meščanstvo.

„Materinski dan“

(izdanje UPZ)

Sklep lanske banovinske skupščine v Ljubljani.

Med drugimi sklepi, ki so jih sprejeli na lanskeoletni učiteljski skupščini v Ljubljani, je tudi oni, ki nalaga Učiteljskemu pevskemu zboru začetni izdajanje glasbenih priročni-kov za različne šolske prireditve. Ta sklep so zborovalci motivirali z nujno potrebo takih glasbenih priročnikov, ki nudijo učiteljstvu dobro pomoč pri iskanju in zbiranju primer-ne snovi za šolske proslave. Do sedaj se je trudilo tako, da je iskalo po različnih knjigah, a velikokrat zaman.

Učiteljski pevski zbor je že pod pred-sedstvom pokojnega Emila Adamiča resno delal na odpravi glasbenih potreb naših šol, in kakor je znano, je pokojnik že sam se-stavljaj tako delo. Z njegovo smrtjo je delo sicer nekoliko zastalo, vendar pa je sedaj UPZ po večmesečnem trudu oddal svojo prvo edicijo v tiskarno.

Prva glasbena edicija UPZ je posvečena materinskemu dnevu. Obsegala bo na pribli-žno 35 straneh velikosti »Našega roda« dva glasbena igrokaza ter 28 strani enoglasnih, dvoglasnih in troglasnih mladinskih skladb. Delo bo tiskano na trpežnem papirju in bo vkljub velikim stroškom stalo samo 15 din.

Nočemo zatirati in vsražiti nobene tuje narodnostne manjšine, vendar moramo po-znati njeno delo in stremljenje. Torej, prav kratko!

Današnji Ptuj predstavlja za ves okraj center in izhodišče nemških gospodarsko po-litičnih stremljenj. Zato začnemo z njim!

Vpliv nemškega kapitala, ki se je v Ptu-ju že pred vojno trdno zasidral, je še vedno ogromen. Ptujski Nemci se smatrajo še ved-no za »Herrenvolke« ter s prezir in samo-zavestjo bojkotirajo vse slovenske gospodar-ske in kulturne prireditve. Nemška nacional-na, prosvetna, pevška, verska, vzgojna, telo-vadna in športna društva v Ptujju delajo v največjem sporazumu in sožitju na poveča-nju gospodarske neodvisnosti in moči nem-ške manjšine, na njeni čim trdnjši medse-bojni povezanosti ter končno, kar je naj-važnejše, s pomočjo stalnega kontakta z bor-beno narodno socialistično ideologijo.

»Volksbund für das Deutschtum im Ausland« jim daje poleg ostalega prav iz-datne materialne podpore. »Kulturbund« pošilja mladino v Nemčijo na tehniko in v »Wirtschaftsschule«, kjer se v resnici vzgajajo za propagatorje velenemške miselnosti. »Ge-sangverein« je plačal svojim pevcem turnejo po Nemčiji. (Festival nemške pesmi v Vrati-slavi.) Tudi 200 poljskih delavcev iz ptujске okolice je v Nemčiji. Ogromen je propagan-dni material, ki prihaja iz Nemčije k nam.

V najpogostejši ptujski ulici je v nepo-sredni bližini gimnazije in dijaškega doma »Evangelische Filialgemeinde« izzivalno jav-no obesila velik zvon z nemškim znakom (Pod pritiskom javnosti je že odstranjen.) »Kindergarten« služi za nemško vzgojo dece, Športni klub Ptuj z nad 300 člani pa za te-lesno vzgojo nemških fantov. (Lahkoatletski trener je iz Nemčije. Telovadba v mogočnem »Vereinshaus« je v duhu SS in SA oddelkov).

Zvečer se zbirajo po privatnih stanova-njih (»Heimabend«), čitajo in po radiu poslu-šajo nemške govornike, kujejo načrte in se navdušujejo za veliko Nemčijo, ki bi naj mejila na Severno, Vzhodno in Jadransko morje.

Značilno je, da so nemški zastopniki v občinskem svetu glasovali lani proti božični obdaritvi mestnih revežev, sami pa so never-jetno močno podprli svoje pristaše. (»Winter-hilfe«.)

(Se nadaljuje.)

Učiteljski pokret

Naša anketa

Kljub temu, da je bil rok za konec anke-tiranja 5. februar, je do sedaj dospelo še pre-malo izpolnjenih anketnih pol, da bi se mo-glo pristopiti h končni redakciji zbranega ma-teriala. Zamude sicer ne moremo šteti v zlo, ker je bil marsikdo zaposlen z delom, ki je v zvezi s koncem prvega šolskega polletja. Zato prosimo vse one, ki ankete še niso do-vršili, naj to store čimprej in ankete pole takoj odpošljejo.

Pri tej priliki naj še enkrat opozorimo, da morajo biti odstotki pravilno izračunani. Kontroliranje in ponovno izračunavanje pro-centov bi preveč otežilo končno redakcijo ter obenem zavleklo izdajo prihodnje številke »Prosvete«. Poudarjamo tudi, da je treba vsa paznjo posvetiti 10. točki anketne pole (kako se otrokove stanovanjske prilike odražajo v njegovi telesni rasti, higieni obleke in telesa, morali itd.). K tej točki naj sodelavci zapišejo svoja opažanja tekom dela v razredu, kar go-tovo ne bo težko. Opišite vse, kar ste videli pozitivnega in negativnega. Le tako bo mo-goče sestaviti kolikor mogoče točno sliko in doseči oni cilj, ki smo si ga zastavili s to an-keto. Kot primer, kako je mogoče kratko in jasno odgovoriti na to vprašanje, naj citiramo tozadevno mesto iz anketne pole, ki je pri-spela iz večjega industrijskega kraja. Odgo-vor se glasi:

»Tesna in vlažna stanovanja povzro-čajo mnoge bolezni, kakor revmatizem, še več pa pljučne bolezni. Zdravljenje in-fekcijskih bolezni v sodobnem smislu be-sede je onemogočeno. Skupno spanje ští-

rih, petih otrok v eni postelji samo pod-črtava zgornjo trditve.

Otrokove duševne in vzgojne prilike se odražajo predvsem v zaostalosti, ne-nadarjenosti, malomarnosti, pomankljivi srčni izobrazbi. Surovost in zmerjanje s prav krepkimi izrazi ni nobena posebnost. Moralni prestopki so česti. Saj tudi ni čudno, ko ždi pet-, šest- in veččlanska družina v enem samem prostoru. Oče je delavec. Ob sobotah, tudi med tednom je pijan in ne ravna najlepše s svojo ženo. Njuno intimno življenje opazujejo otro-ci, sodijo in sklepajo po svoje, si ustvar-jajo čisto nemogočo fantazijo. Pri vsem tem se jim obuja hotenje po seksualnem doživljanju, kar večkrat ne izostane. (13-letno dekle ima svojega fanta.) Z ozirom na zgornje je spolna dozorelost kaj zgodnja.«

Iz teh nekaj lapidarnih stavkov se jasno razbere, da razmere ne morejo biti drugačne, če 23,7 % dečkov in 27,3 % deklic iz anketi-ranega razreda prebiva v stanovanjih z enim samim prostorom ter 50 % dečkov in 38,6 % deklic istega razreda v stanovanjih s kuhinjo in eno sobo.

Kakor že rečeno, pa opišite tudi ugodne stanovanjske prilike. Pokažite, kako se od-raža na otrocih dejstvo, da imajo prostorna stanovanja, snažne postelje in vsak svoje udobno ležišče.

In še eno prošnjo: Vsak naj se pod polo-razložno in čitljivo podpiše!

O. H.

Pavel Prodornik:

„Prosveta“, Haloze in mi

(Naše sodobne narodno-obrambne naloge.)

»Hodil po zemlji sem naši in pil nje — bolesti...«

O. Župančič.

»Mesečna« priloga Učitelj. tovariša Pro-sveta, ki so jo po večletnem molku naše vi-talne potrebe ponovno priklicale v življenje, je svojo prvo številko posvetila našemu ob-mejnemu problemu. Vsa tozadevna izvajanja in ugotovitve njenih sodelavcev so izzvenela v nekem oziru zelo svarilno za vse naše ob-mejno narodno delo.

Uspeh obmejnih akcij?

Po dvajsetletnem udejstvovanju smo morali, žal, spoznati, da vse naše obmejno-na-cionalno delo, v katerem se najbolj nesebično in požrtvovalno udejstvuje učiteljstvo, ni ro-dilo onih plodov in uspehov, ki bi jih moralo v sorazmerju s potrošenimi energijami. Pri temeljitejši poglobitvi v ta problem nam je Prosveta razkrila tudi vzroke teh nerazvese-ljivih rezultatov.

Narodno vprašanje — gospodarsko vprašanje

Uspešna narodno-obrambna akcija mora biti v prvi vrsti socialna in gospodarska akci-ja. Naše ljudstvo hoče kruha in resnične za-ščitne pred izkoriščevanjem tujega in doma-čega kapitala. Zato se moramo tudi vsi lotiti dela po točnem načrtu. Najprej se moramo poglobiti v ekonomske, socialne in kulturne razmere našega kmetško-delavskega ljudstva, nato pa s koncentracijo vseh sil, vseh posa-

PRAKTIČNI UČITELJSKI IZPITI — TER-MINI ZA VLAGANJE PRIJAV

V letošnjem šolskem letu se bodo vršili praktični učiteljski izpiti od 3. marca do za-četka junija. Vmes se bodo vršili veroučiteljski izpiti, ki se pričnejo 28. marca t. l., za ka-tere je treba vložiti prijave do 15. t. m., in praktični izpiti za otroške vrtnarice, ki se pričnejo 1. aprila; prijave je treba vložiti do 1. marca t. l. Z ozirom na veliko število uči-teljskih pripravnikov bo mogoče vse prijav-ljene kandidate izprašati samo, če se bo za-čelo z izpiti v polnem obsegu takoj v marcu. Zato odreja komisija naslednje termine za vlaganje prijav:

1. Kandidati, ki že imajo 20 mesecev službe, morajo vložiti prijave do 20. febru-erja t. l.

2. Kandidati, ki bodo dopolnili 20 mese-cev službe šele do 31. marca t. l., naj do tega dne vložijo prijavo. Tisti kandidati, ki do 31. marca ne bodo dopolnili 20 mesecev slu-žbe, ne morejo priti k izpitu v tekočem šol-skem letu.

3. Kandidati, ki so bili pri novembrskih izpiti lanskega leta reprobirani na 6 mese-cev in žele v tem šolskem letu ponavljati iz-pit, naj vložijo prijave do 20. februarja t. l. Na vrsto bodo prišli v zadnji skupini, ki bo opravljala izpit koncem maja.

Vsi kandidati naj do 2. t. m. sporoče neposredno po dopisnici izpitni komisiji, da so vložili prijavo za izpit, obenem naj nave-dejo, koliko časa službujejo. To je komisiji potrebno za takojšnjo sestavo razporeda iz-pitov.

Državna komisija za praktične učit. izpite v Ljubljani.

Hranilni in posojilni konzorcij,

kreditna zadruga drž. uslužbencev v Ljubljani

ima svoj

63. redni občni zbor

v ponedeljek, dne 7. marca 1938., ob 19,30 uri v sejni dvorani mestnega poglavarstva v Ljubljani.

Zborovalni red:

1. Konstituiranje občnega zbora.
2. Poročilo upravnega odbora o delova-nju in o letnem računu 1937. s predlogom o razdelitvi čistega dobička.
3. Poročilo nadzorstvenega odbora o de-lovanju in o letnem računu za leto 1937. s predlogom o razrešitvi.
4. Odobrenje letnega računa za leto 1937. in podelitev razrešnice upravnemu odboru.
5. Določitev višine, do katere se sme za-druga zadolžiti.
6. Določitev višine, do katere sme zadru-ga prejemati hranilne vloge.
7. Določitev višine, do katere sme zadru-ga odobriti posojila članom.
8. Rešenje pritožb in predlogov, ki se morajo pismeno sporočiti upravnemu odboru vsaj 8 dni pred občnim zborom.
9. Dopolnilne volitve.
10. Slučajnosti.

Če ne bo občni zbor ob 19,30 sklepčen, bo pol ure pozneje v istih prostorih za reši-tev istega zborovalnega reda nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število pri-sotnih zadrugnikov. Letni račun je na vpo-gled med uradnimi urami v zadrugi pisarni, Gajeva ulica 9.

Upravni odbor.

— Učiteljska društva bi morala poslati mesečne prijave sekciji v smislu čl. 6. Poslovnik najkasneje do 10. vsakega meseca. Skoro vsa društva, kar moramo pohvalno omeniti, se drže tega reda. Zaostala so le: Društvo Črnomelj za december in januar ter društvo Šmarje Rogatec za januar. Prizadeta društva prosimo, da to zamudo čimprej uredijo. Istočasno apeliramo na vsa ona društva, ki dolgujejo sekciji na članarini, da svoje obveznosti napram njej čimprej likvidirajo, ker je drugače točna administracija naravnost nemogoča. Če tudi v tem pogledu ne bo reda, bomo primorani izdati listo vseh društev, ki so na dolgu z večjimi zneski.

— Šolska upraviteljstva oziroma krajevne šolske odbore prosimo, da poravnajo naročnino Popotnika za tekoče upravnico 1. 1937./38. Večina šol je našemu pozivu že sledila, vendar pa je še tretjina takih, ki še niso poravnale letošnje naročnine. To bodo posamezna šolska upraviteljstva, ki tega do sedaj še niso mogla storiti, lahko poravnala ob tretji dotaciji banovine iz partije IV/2 (obvezni listi) proračuna B za leto 1937./38. — Staro, a še ne poravnano naročnino iz prejšnjih let naj krajevni šolski odbori, v kolikor je ne bi mogli kriti iz tekočih sredstev, vneso v proračun upravnih občin za leto 1938./39. pod poglavjem »Ureditve obvez šolski občini iz preteklih proračunskih let«. Na ta način upamo, da bo v letu 1938. celotna naročnina »Popotnika« poravnana. Pri nakazilih se poslužujte edinole položen št. 11.153, ki bodo priložene seznamu dolžnikov. Za silo lahko uporabljate tudi kupljene položnice, napišite pa vedno številko 11.153 in Jugoslovensko učiteljsko združenje v Beogradu, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani, ne pa »Uprava Popotnika«, ker ni-

ma ta svojega čekovnega računa. — V kratkem dobite potom svojega društva tudi seznam vseh šol — dolžnikov »Popotnika« in prosimo ponovno vse, da ta naš apel upoštevate.

— Vsi zavedni učitelji (-ice) bodo 1. 1938. pristopili k Učiteljski tiskarni. Delež 250 din, ki se lahko plačuje v obrokih.

— Popravek. Med sreskimi učiteljskimi društvi, ki niso poslala mesečnih prijav za januar t. l. je bilo navedeno tudi sresko društvo Škofja Loka, ki se je pa pravčasno že 1. jan. t. l. utemeljeno opravičilo, ker ni predložila prijave in to iz razloga, ker se tovarišica blagajničarka zdravi od 19. dec. 1937. na kliniki v Zagrebu in ni mogla izročiti blagajniških poslov drugemu.

— Prevzemnike »Osnov strnjene šole« vjdno prosim za zaostale zneske. Ker je kritika delo označila kot »najaktualnejše in po vsebini najbogatejše, kar jih je pri nas izšlo...« in ker je med 4800 slovenskimi učitelji doslej le 2000 izvodov, sem pripravljen oddati še nekaj izvodov pod ceno, samo da bo tovarišem (icam) olajšana pot k izpopolnitvi strokovnega znanja. E. Vranc, uč., Studenti pri Mariboru.

— Tov. Starman, referent za Podmladek Rdečega križa na prosvetnem oddelku Kraljevske banke uprave, prosi one tovarišice in tovariše, ki bi imeli kakršne koli fotografije Podmladkarjev RK., ki bi jih prikazovale bodisi v šolski kuhinji, na letovanju, pri kopanju, pri igri, pri smučanju, na izletu, na kaki proslavi, ali kako drugače, da čimprej pošljejo te slike Dravskemu banovinskemu odboru društva Rdečega križa, sekciji Podmladka, Ljubljana, Gospodarska cesta 2/II. — Eventualni stroški se povrnejo.

Kaj vse pišejo o učitelstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Deputacija, ki je štela 60 članov je bila sprejeta od več ministrov in je pri njih intervenirala proti ustanavljanju državne tiskarne in monopolizaciji učbenikov in šolskih zvezkov. V tej deputaciji je bil tudi predsednik sekcije JUU tov. Metod Kumelj. Deputaciji je prosvetni minister poudaril, da je sedanji načrt samo eden od številnih načrtov, ki jih ima prosvetno ministrstvo, in da se bodo pri izdelavi končnega načrta uredbe o organizaciji državne tiskarne upoštevale vse upravičene želje in zahteve grafičnih podjetij in delavstva ter prizadetih ustanov. Enake obljube je prejela delegacija tudi od drugih ministrov. (»Slovenec«, 8. II.)

— I V zadevi državne tiskarne in monopolizaciji učbenikov je bila deputacija tudi pri predsedniku ministrskega sveta g. dr. Stojadinoviču, ki je obljubil sklicati širšo anketo, ki naj podrobno prouči vse te probleme. (»Jutro«, 9. II.)

— I Proti monopolizaciji tiska in prosvete. Tak je naslov notice v »Slovenec« od 6. II., v kateri poroča, da je posebno iz Slovenije odšla v Beograd, kjer bo pri gospodu predsedniku vlade, obeh slovenskih ministrh ter pri prosvetnem in trgovinskem ministru izrazila svoje ugovore proti nameravanemu monopolu.

— I O predlogih za spremembo zakona o šolskih knjigah in učilih piše »Jutro« od 6. II. Med drugim pravi: Sedaj je znan tudi točen tekst nameranih sprememb v zakonu o učbenikih. Jedro celega zakona je v § 1., ki je do sedaj določal, da vse učne in pomožne knjige ter druge učne pripomočke za narodne in meščanske šole, učiteljske in srednje šole izdaja država in da je edino te dopustno rabiti v imenovanih šolah.

Novi paragraf 1. naj dobi sledeče besedilo: »Učbeniki, pomožne knjige in učni pripomočki za narodne, meščanske, srednje in učiteljske šole so državne in zasebne izdaje. Za eden in isti predmet in razred učiteljske ter vsake vrste srednje in meščanske šole sme biti samo en učbenik državne izdaje, poleg njega pa še največ dva učbenika privatne izdaje. Odobreni učbeniki državne izdaje se bodo po potrebi tiskali po jezičnih posebnostih poedinih pokrajin. Za ljudske šole sme biti več učbenikov državne izdaje za isti predmet in za isti razred in poleg vsakega učbenika državne izdaje največ tudi po dva učbenika privatne izdaje. Za ljudske šole v dravski banovini sme biti za vsak predmet po en učbenik državne izdaje in po dva učbenika privatne izdaje s slovenskim besedilom. Za meščanske, srednje in učiteljske šole v dravski banovini se bo razpisoval poseben natečaj za učbenike iz narodnega jezika in jugoslovanske književnosti. Odobreni učbeniki s srbsko-hrvatskim besedilom se smejo v dravski banovini uporabljati s slovenskim besedilom, kadar se smejo odobreni učbeniki s slovenskim besedilom uporabljati v celi državi v srbo-hrvatskem prevodu. V tem primeru daje minister prosvete potrebno posebno odobritev.«

— I O spremembah Zakona o učbenikih piše »Domoljub« 3. II. in končuje svojo notico sledeče: Slovenci se ne moremo zadovoljiti samo s slovensko pisanimi knjigami. Glavno je duh, ki veje v njih. Zato dajte Slovincem knjige slovenskega duha in slovenskega srca.

— I Centralizem v prosvetni upravi. Pod tem naslovom priobčuje »Jutro« od 4. II. članek, ki v njem kritizira centralistično smer, ki prihaja do izraza tudi v prosvetni upravi.

Med drugim omenja, da so doslej imeli prosvetni oddelki po banovinah svoj status, po novem proračunu se osebni status prosvetnih oddelkov vodi centralizirano. Dalje pravi, da bo znižano število nadzornikov, postavka za 180 uradniških mest za prosvetne oddelke je centralizirana, centralizirani so krediti za potne stroške pri prosvetni upravi. Na nedavni seji glavnega prosvetnega sveta ni bilo niti govora o novih načrtih za monopoliziranje šolskih knjig in tiskovin.

— I Ostro kritiko monopolskih zvezkov prinaša »Slovenec« od 3. febr. v notici: »Monopolizacija učil«. To notico citira tudi celjska »Nova doba« 4. II. in dostavlja: Ako je bilo po volji in na zahtevo izvestnih ljudi iz Slovenije dopustno in mogoče izvršiti toliko učiteljskih premostitev, bi bilo pri dobri volji mogoče odstraniti tudi gornjo nedostatnost.

— I Ali bodo vsi protesti zaman? Monopol državne tiskarne se mora prepovedati. Pod tem naslovom prinaša »Trgovski list« od 4. II. oster članek proti predvidenemu monopolu. Med drugim pravi tudi: Ali so bili šolski zvezki prej boljši ali so sedaj? Tudi na to vprašanje odgovarjajo vsi strokovnjaki soglasno, da so bili šolski zvezki zasebnih podjetij boljši!

— I Šolo so morali zapreti v Gradišču, kjer je okrog 100 šoloobveznih otrok in sedaj nobenega učitelja. (»Jutro«, 9. II.)

— I O početkih ljudskega šolstva v tržaški okolici prinaša informativen članek »Istra« od 4. februarja.

— I Za naše izseljence je govoril v radiu prosvetni minister g. Magarašević o problemu edinstvene ljudske šole. V tem svojem predavanju je orisal razvoj ljudskega šolstva od zedinjenja do danes. (Rasni listi).

Učiteljski pravnik

— § Vprašanje: A. B. iz M. Upravitelj šole ima zelo obsežen vrt. Del vrta ima šolski sluga. Prosila sem ga za eno grečo, a je nisem dobila. — Ali imajo neporočene učitelje pravico do vrta, zlasti če imajo lastno gospodinjstvo. — in nudi vrt toliko, da upravitelj ne more vseh pridelkov sam uporabiti ter jih prodajati.

Odgovor: Šolski vrt mora po § 52. z. o n. š. služiti kot učilo, užitek od vrta pa pripada učitelju vrtnarju, ki upravlja šolski vrt.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju, r. z. z. o. z., bo imela svoj redni občni zbor v soboto, 19. marca 1938., ob 13.30 v okoliški šoli v Celju s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva o poslovanju zadruge za l. 1937. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Odobrenje letnega računa za l. 1937. 5. Volitev članov načelstva. 6. Slučajnosti. Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

— t Zadrugnike Učiteljske tiskarne prosimo, naj se pri nakupu blagaj za lastno uporabo legitimirajo z zadrugno knjižico, če te nimajo s seboj, pa z železniško legitimacijo.

— t Nove napiše na lepenci za oddelke in razrede osnovnih in višjih ljudskih šol je založila Učiteljska tiskarna. — Napiši ustrezajo zahtevam okrožnega razpisa kraljevske banke uprave. Pri naročilih navedite koliko ima šola oddelkov osnovne in koliko oddelkov višje ljudske šole. Da se bodo čimprej udomačili po zakonu določeni izrazi, nabavite za vse učilnice pravilne napise.

— t Bezjakovo »Vzgojeslovje« nudimo šolam in učiteljem — vezano — po 10 din (prej 56 din).

— t Sreski šolski nadzorniki, šolski upravitelji, pa tudi učitelji nujno rabijo Todorovičev »Komentar« k šolskemu zakonu. V zalogi imamo le še 42 izvodov po 30 din.

— t Za stare račune moramo računati obresti. Še ljubše pa so nam plačila, s katerimi se tudi mi znebimo nadležnih bremen.

— t Šolske knjižnice popolnite s knjigami iz pocenjene zaloge knjigarne Učiteljske tiskarne, dokler je kaj zaloge. Pri večjih naročilih enoletni rok za plačilo.

Mladinska matica

— mm Izid tekmovanja za razpisane književne nagrade Mladinske matice bo objavljen v prihodnji številki »Učiteljskega tovariša«.

— mm Seja literarnega odseka MM bo 12. t. m. ob 18. uri, seja celotnega odbora pa ob 20. Ker sta obe seji važni, je prisotnost vsah odbornikov kakor članov literarnega odseka potrebna.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pev. Opozorilo. Članstvo UPZ je na zadnjem pevskem tečaju sklenilo, da se mu bo lahko s 1. marcem t. l. začelo odtrgovati obroke za turnejski fond in vendar še večina članstva ni poslala svojih izjav. Prosimo, da radi ostalih priprav za turnejo čimprej store svojo dolžnost! Izjave pošiljajte v pisnih kot tiskovine! Prihodnji pevski tečaj bo najbrže meseca marca okoli sv. Jožefa. Turneja se bo vršila med 9. in 18. majem t. l. — Tajništvo.

Šolski radio

— r XX. teden. Torek, 15. februarja: »Kako tudi učenec in učenka lahko pomagata, če nastane nenadno nezgoda ali nesreča«, gosp. dr. Franta Mis. Predavatelj bo v poljudnih besedah razložil pojme: nezvest, krvavitev, rana, izpaha, izvina in kostolom. Starosti in izkušnjam primerno bo podal navodila za prvo pomoč, zlasti pa za izvajanje potrebnih ukrepov v primeru odsotnosti odraslih. — II.—III.

Petek, 18. februarja: »Glasba in glasbeni znaki pri starih narodih«, g. kapelnik dr. Josip Čerin. 1. Kitajci. Kitajska skala, cesarjev ton, glasba v svetišču, inštrumenti, činele. 2. Asirci. Obleka godbenikov, inštrumenti, kitara. 3. Arabci. Arabska skala, arabska lutnja. 4. Izraelci. Davidovi psalmi, skrinja zaveze, glasbeni znaki, Salomonova »visoka pesem«. 5. Egipčani. Glasba elementov, nebeske harmonije, skala, harfa, hieroglifi. — II.—III.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 13. februarja, ob 17. uri predaval g. Vladimir Kuret: O rezi vinske trte.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KRSKO bo imelo zborovanje dne 5. marca ob 10. uri v Krškem. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Dopisi. 3. Predavanje prof. G. Šiliha: »Aktualna pedagoška vprašanja naše dobe« (s posebnim ozirom na delo naše ljudske šole). 4. Učiteljski pokret. 5. Poročilo nadzornega odbora. 6. Slučajnosti. — Odborova seja je ob 10. uri. Dolžnost vsakega člana je, da se zanima za svoja stanovska vprašanja in za sodobno stanje pedagogike. — Odbor.

DAMSKA KONFEKCIJA

A. P A U L I N

sporoča, da je otvorila svoj novi, velikomestno urejeni lokal v Ljubljani, v Šelenburgovi ulici št. 1

dne 8. februarja,

založen z najelegantnejšimi modeli pomladne mode ter Vas vabi k obisku.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG bo zborovalo dne 19. februarja 1938. ob 9. uri dopoldne v Mariboru, Narodni dom, z naslednjim dnevnim redom: 1. Predavanje tov. Menceja Martina: Kako določujemo inteligenčno stopnjo otrok (testiranje)! 2. Situacijsko poročilo in dopisi. 3. Članarina za pedagoške publikacije (SSM, itd.) — Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA - OKOL. VZHODNI DEL je zborovalo v soboto dne 15. jan. v mestni posve-tovalnici ljublj. magistrata. Zborovanja se je udeležilo 49 tov. in tovarišic.

Tov. predsednik je ugotovil, da udeležba zborovanja zadnje čase zelo nazaduje, zaradi tega se je sklenilo, da se bo moral v bodoče vsak član, ki se zborovanja ne udeleži, pisмено opravičiti in svoj izostanek tudi utemeljiti.

Tov. nadz. g. Fr. Drnovšek je obvestil naše društvo, da je tov. France Grašič iz Iške vasi izgotovil prav lep relief ljubljanskega sreza, ki ga prav toplo priporoča vsem šolam našega sreza v nabavo.

Sklenilo se je tudi odzvati se povabilu Kamniškega društva za skupno zborovanje v mesecu februarju, a v mesecu marcu se bo vršilo na Grosupljem zborovanje, ki bo združeno z ogledom tovarne motvoža.

Nato je tov. R. Znidarčič prav zanimivo predaval o novem slovenskem pravopisu. Prikazal nam je razvoj našega pravopisa v kratkih potezah. Omenil je tudi, da imata poleg drugih jezikoslovcev največjo zaslugo Levstik in Janežič. Ravno zadnji je z izdajo svoje slovnice položil temelj slovenskemu pravopisu. Do svetovne vojne je imel pri nas veljavo Levčev pravopis, po vojni pa je izdal Breznik novo slovnico, ki je dosegla že četrto izdajo. Sedanji movi pravopis priznava domovinsko pravico raznim besedam, ki so popolnoma tujeje izvora.

Svoja izvajanja je končal z željo, naj bi v naše šole našel pot živi narodni jezik, ki naj bi preganil iz nje našo šolsko slovenščino.

Za svoje poučeno in skrbno sestavljen predavanje se mu je tov. predsednik v imenu vseh prav prisrčno zahvalil.

M. Kozin, preds. Jaka Skubic, za tajnika.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomer, risalo, orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

TOVARISI UPOKOJENCI!

Na Vrhniki pri Ljubljani oddam s 1. majem pod zelo ugodnimi pogoji v najem enodružinsko hišo z vrtom in sadovnjakom. Ponudbe pod značko »Lepo«.

Vsakournstna svilla in druge specialitete za maske

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA